

АНОТАЦІЇ

УДК 336.2

Рецензент:
Семенча І. Є.,
д-р екон. наук, професор,
професор кафедри економіки,
підприємництва та управління підприємствами
Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара, Україна

О. О. Байлова

УПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ БЮДЖЕТУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Досліджено впровадження на вітчизняних підприємствах системи бюджетування, яка пов'язана зі стратегічними цілями діяльності підприємства та дозволяє визначати роль кожного бізнес-процесу в їх досягненні. Ці дослідження зумовлені актуальністю і своєчасністю впровадження систем бюджетування на підприємстві, про що свідчить аналіз теоретичних і методичних розробок вітчизняних і зарубіжних авторів, а також накопиченого практичного досвіду застосування бюджетування. Впровадження системи бюджетування було успішно реалізовано на багатьох українських підприємствах, що сприяло поліпшенню їхнього фінансового стану, а також скороченню часу на прийняття управлінських рішень у галузі економіки та фінансів.

Ключові слова: бюджетування, планування, підприємство.

The article examines the implementation of a budgeting system at domestic enterprises, which is related to the strategic goals of the enterprise and allows determining the role of each business process in their achievement. These studies are determined by the relevance and timeliness of the implementation of budgeting systems at the enterprise, as evidenced by the analysis of theoretical and methodological developments of domestic and foreign authors, as well as the accumulated practical experience of budgeting. The implementation of the budgeting system was successfully implemented at many Ukrainian enterprises, which contributed to the improvement of their financial condition, as well as to the reduction of time for making management decisions in the field of economy and finance.

Keywords: budgeting, planning, entrepreneurship.

Рецензент:
Могилова А. Ю.,
д-р екон. наук, професор,
професор кафедри маркетингу
та міжнародного менеджменту
Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара, Україна

О. І. Бобирь, Н. М. Бондаренко

ВПЛИВ ФІНАНСОВИХ КРИЗ НА ЕКОНОМІЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Розглядаються аспекти впливу фінансових криз на економічні зміни в сфері бізнесу в Україні, проаналізовано етапи еволюції криз і зроблено узагальнення щодо започаткування Центральним банком Данії в 2012 році «старіючих» гезелівських грошей як заходу мінімізації наслідків фінансової кризи і для розкладення кризових збитків на плечі банківських вкладників до Центробанку. Також охарактеризовано фінансову модель «народної економіки», а також вивчено і запропоновано модель народних громад для мінімізації наслідків сучасної світової фінансової кризи і військової кризи. Крім того, запропоновано ряд заходів для покращення фінансово-господарського становища в нашій державі, як от: надання податкових пільг для малого бізнесу на протязі перших 5 років роботи для пожвавлення вітчизняної економіки, введення заборони на кризові прибутки (за виключенням підприємств споживчої сфери); проведення широкої роз'яснювальної волонтерської роботи стосовно небезпеки монополізму і концентрації капіталів.

Ключові слова: фінансова криза, фінансова модель «народної економіки», економічне диво Вергеля, винагорода за трудову інвестицію, малий бізнес, товарні талони, краудфандинг.

The article examines aspects of the influence of financial crises on economic changes in the business sphere in Ukraine, analyzes the stages of the evolution of crises, and makes a generalization about the introduction by the Central Bank of Denmark in 2012 of «aging» Hesel money as a measure to minimize the consequences of the financial crisis and to distribute crisis losses on the shoulders of banks depositors to the Central Bank. The financial model of the «people's economy» is also characterized, and the model of people's communities to minimize the consequences of the modern world financial crisis and military crisis is also studied and proposed. In addition, a number of measures have been proposed to improve the financial and economic situation in our country, such as: providing tax benefits for small businesses during the first 5 years of operation to revive the domestic economy, introducing a ban on crisis profits (with the exception of consumer enterprises); carrying out extensive explanatory volunteer work regarding the danger of monopoly and capital concentration.

Keywords: financial crisis, financial model of «people's economy», Wergel's economic miracle, reward for labor investment, small business, commodity coupons, crowdfunding.

Рецензент:
Яровенко Т. С.,
д-р екон. наук, доцент,
в.о. завідувача кафедри економіки
та управління національним господарством
Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара, Україна

Л. Ю. Гордєєва-Герасимова

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ МЕРЕЖ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ

На сьогоднішній день накопичено значний досвід в формуванні різних інноваційних форм і систем розвитку бізнесу. Передовим підходом до розвитку інноваційної стратегії стало формування та розвиток мережевої взаємодії інноваційних системи та підприємницьких структур з метою надання інформаційних, аналітичних та організаційних послуг учасникам інноваційної діяльності та бізнес сектору. Найбільш успішними проєктами відносно формування інноваційних підприємницьких мереж – це заснування та розвиток інноваційних технологічних парків. Досліджено принципи формування та розвитку технологічних парків. Проаналізовано законодавче підґрунтя, особливості заснування та вплив на соціально-економічний розвиток створених технологічних парків на території України. Доведено, що об'єднання підприємницьких структур в єдину інноваційну мережу створює умови для підвищення конкурентних переваг та вдалого розвитку бізнесу.

Ключові слова: інновації, інноваційні мережі, інноваційні парки, технологічні парки.

To date, considerable experience has been accumulated in the formation of various innovative forms and systems of business development. An advanced approach to the development of an innovative strategy was the formation and development of network interaction of innovative systems and business structures with the aim of providing information, analytical and organizational services to participants in innovative activities and the business sector. The most successful projects regarding the formation of innovative business networks are the establishment and development of innovative technological parks. The paper examines the principles of formation and development of technological parks. The legislative basis, features of establishment and influence on socio-economic development of created technology parks on the territory of Ukraine are analyzed. It has been proven that the unification of entrepreneurial structures into a single innovative network creates conditions for increasing competitive advantages and successful business development.

Keywords: innovations, innovation networks, innovation parks, technological parks.

Т. В. Гринько, Т. З. Гвініашвілі

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Досліджено сучасні науково-методичні підходи до формування конкурентоспроможності підприємства, запропоновано поняття «цифрова конкурентоспроможність підприємства» як здатність проявляти гнучкість, адаптивність при впровадженні сучасних цифрових технологій, що дозволяє сформувати власні активи та компетенції з урахуванням змін цифрового середовища і трендів цифровізації, щоб обійти конкурента на ринку.

Визначено, що основними чинниками цифрової конкурентоспроможності суб'єкта підприємництва є знання, технології та майбутня готовність до цифрових трансформацій, кожен з яких поділяється на три субфактори, які складаються з 54 критеріїв. Доведено, що цифрова трансформація чинить позитивний вплив на ефективність і формування конкурентних переваг підприємств і в сучасних умовах є запорукою набуття стратегічних переваг над конкурентами, освоєння нових ринків і збільшення активності підприємства, зокрема за рахунок поліпшення сервісу, оптимізації бізнес-процесів, підвищення ефективності діяльності та процесу прийняття рішень, оновлення існуючих продуктів і послуг тощо. Визначено та обґрунтовано етапи та запропоновано стратегії залучення талантів, тренди та підходи до управління талантами в сучасних організаціях.

Запропоновано методику коефіцієнтного оцінювання конкурентоспроможності підприємства шляхом включення економічних, технічних, якісних та інших параметрів, що дозволяє оцінити її рівень відповідно до сучасних реалій цифрової економіки.

Ключові слова: система, конкурентоспроможність підприємства, суб'єкт підприємництва, цифровізація.

Modern scientific and methodical approaches to the formation of the enterprise competitiveness were studied, the concept of «digital competitiveness of the enterprise» was proposed as the ability to show flexibility and adaptability in the implementation of modern digital technologies, which allows to form ones own assets and competences taking into account changes in the digital environment and digitalization trends in order to bypass the competitor on market.

It was determined that the main factors of the business entitys digital c ompetitiveness are knowledge, technologies and future readiness for digital transformations, each of which is divided into three subfactors consisting of 54 criteria. It has been proven that digital transformation has a positive effect on the efficiency and formation of competitive advantages of enterprises and in modern conditions is a guarantee of acquiring strategic advantages over competitors, developing new markets and increasing the activity of the enterprise, in particular due to the improvement of service, optimization of business processes, improvement of activity efficiency and decision-making process, updating existing products and services, etc. The stages are substantiated and talent attraction strategies, trends and approaches to talent management in modern organizations are proposed.

The method of coefficient assessment of the enterprise competitiveness by including economic, technical, qualitative and other parameters is proposed, allowing to assess its level in accordance with the modern realities of the digital economy.

Keywords: system, enterprise competitiveness, business entity, digitalization.

Р. В. Іванов, В. О. Катан, Ю. В. Гуртовий

ОЦІНКА ВПЛИВУ СТАНУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ КРАЇНИ

Визначені індикатори сільського господарства, що впливають на економічну безпеку та порівняні методологічні підходи щодо визначення індексу глобальної конкурентоспроможності та економічної безпеки країни. Розглянута побудова інтегрального індексу продовольчої безпеки та вказано економіко-статистичні та економіко-математичні методи, які можна використати при дослідженні стану сільського господарства. Авторами представлений загальний алгоритм оцінки впливу сільського господарства на економічну безпеку країни.

Ключові слова: економічна безпека країни, індекс глобальної конкурентоспроможності, інтегральний індекс продовольчої безпеки, моделювання, вплив сільського господарства.

Indicators of agriculture affecting economic security are determined. Methodological approaches to determine the index of global competitiveness and economic security of the country are compared. The construction of an integral index of food security is considered, the economic and statistical methods that can be used in the study of the state of agriculture as well as economic and mathematical are indicated. The authors present a general algorithm for assessing the impact of agriculture on the country's economic security.

Keywords: economic security of the country, index of global competitiveness, integrated food security index, modeling, impact of agriculture.

Рецензент:
Джусов О. А.,
д-р екон. наук, професор,
професор кафедри маркетингу
та міжнародного менеджменту
Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара, Україна

О. П. Крупський, Ю. М. Стасюк

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Визначено особливості управління ризиками, що виникають в діяльності суб'єктів підприємництва в умовах сучасних викликів. Зазначено, що впровадження та вдосконалення управління ризиками стає визначальним фактором подальшого розвитку підприємства та забезпечення його конкурентоспроможності на ринку. Управління ризиками розглядається з боку системного підходу і являє собою спланований та структурований процес, спрямований на те, щоб допомогти компанії або команді проекту прийняти правильне рішення у потрібний час, для виявлення, класифікації та кількісної оцінки ризиків, а потім для управління ними та контролю над ними.

Ефективне управління ризиками контролює майбутні результати, діючи запобіжно. Таким чином, управління ризиками дозволяє зменшити як можливість виникнення ризику, так і його негативні дії. Впровадження програми управління ризиками допомагає організації оцінити всі ризики, з якими вона стикається. Ризик-менеджмент також аналізує взаємозв'язок між ризиками та їхній потенційний вплив на стратегічні цілі організації. Виокремлено основні ризики, з якими стикаються сучасні компанії, за щорічними оцінками міжнародних експертів, та прогнози щодо ризиків найближчих років. Відповідно до цього доведено, що побудова та планування системи управління ризиками із урахуванням досвіду міжнародних корпорацій дозволить українським компаніям мінімізувати вплив ризиків сьогодення.

Ключові слова: управління ризиками, суб'єкти підприємницької діяльності, адаптація, система управління.

The article describes the features of risk management that arise in the activities of business organizations in the context of today's challenges. It is noted that the introduction and improvement of risk management is becoming a determining factor in the further development of enterprise and ensuring its competitiveness in the market. Risk management is viewed from a systematic approach and is a planned and structured process aimed at helping a company or project team make the right decision at the right time, to identify, classify and quantify risks, and then to manage and control them.

Effective risk management controls future outcomes by acting in a preventive manner. In this way, risk management reduces both the possibility of risk occurring and its negative impact. A successful risk management program helps an organization consider the full range of risks it faces. Risk management also examines the relationship between risks and the impact they may have on the organization's strategic objectives. The paper highlights the main risks faced by modern companies, according to annual assessments by international experts, and forecasts of risks in the coming years. Accordingly, it is proved that building and planning a risk management system based on the experience of international corporations will allow Ukrainian companies to minimize the impact of today's risks.

Keywords: risk management, business entities, adaptation, management system.

УДК 334.723.6

Рецензент:
Макаренко Ю. П.,
д-р екон. наук, професор,
професор кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара, Україна

Н. В. Куряча

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розглянуто особливості функціонування державних підприємств, діяльність яких спрямована на ті потреби, що не можуть бути задоволені приватними виробництвами. Від функціонування підприємств державного сектора економіки залежить ефективний розвиток економіки. В Україні здійснюють свою діяльність підприємства різноманітних

форм власності, в тому числі державні підприємства. Їх діяльність спрямована на ті потреби, що не можуть бути задоволені приватними виробництвами, бо діяльність останніх спрямована суто комерційними інтересами. Запропоновано застосування на державному підприємстві методу дерева цілей як один із найбільш ефективних методів планування завдань, визначено перспективи розвитку державного підприємства.

Ключові слова: державне підприємство, форма власності, державне регулювання, підприємницька діяльність, державне майно.

The author considered the peculiarities of the functioning of state-owned enterprises, whose activities are aimed at those needs that cannot be satisfied by private production. The effective development of the economy depends on the functioning of enterprises of the state sector of the economy. Enterprises of various forms of ownership, including state enterprises, operate in Ukraine. Their activity is aimed at those needs that cannot be satisfied by private production, because the activity of the latter is directed purely by commercial interests. The use of the goal tree method at the state enterprise, which is considered one of the most effective methods of task planning, is proposed, and the prospects for the development of the state enterprise are determined.

Keywords: state enterprise, form of ownership, state regulation, entrepreneurial activity, state property.

УДК 338.242.2

Рецензент:
Колосов А. М.,
д-р екон. наук, професор,
професор кафедри менеджменту
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка, Україна

С. К. Кучеренко

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВ ТА МОДЕЛЮВАННЯ ЇХ ПОКАЗНИКІВ

Проблема полягає у відсутності однозначного єдиного підходу до визначення економічної ефективності систем управління підприємств, що в значній мірі обумовлено складністю самої категорії управління як уособленого об'єкта оцінювання. Незважаючи на відомі й широко використовувані методи оцінювання ефективності діяльності підприємств в цілому проблемою є виокремлення саме системи управління підприємством як уособлений об'єкт оцінювання його ефективності.

Викладено результати дослідження й визначення методів оцінювання ефективності систем управління підприємств на основі низки показників, що ув'язують технічні параметри організації систем управління із загальними показниками діяльності підприємств у цілому. Представлено моделі множинної регресії показників ефективності систем управління підприємств та межі змінювання їхніх параметрів, що створює можливість підприємств використати результати дослідження в інтересах оцінювання власних систем управління.

Ключові слова: підприємство, система управління, ефективність управління, показники ефективності управління, моделювання, регресійні моделі.

The problem lies in the lack of an unambiguous single approach to determining the economic efficiency of enterprise management systems, which is largely due to the complexity of the management category itself as a personified object of evaluation. Despite the well-known and widely used methods of evaluating the efficiency of enterprises, the problem is to single out the enterprise management system itself as a personified object of evaluating its efficiency.

The results of research and determination of methods for evaluating the effectiveness of enterprise management systems based on a number of indicators linking the technical parameters of the organization of management systems with the general indicators of enterprise activity as a whole are outlined. Multiple regression models of performance indicators of enterprise management systems and the limits of changing their parameters are presented, which creates opportunities for enterprises to use research results in the interests of evaluating their own management systems.

Keywords: enterprise, management system, management efficiency, management efficiency indicators, modeling, regression models.

УДК 658.14

Рецензент:
Шевцова О. Й.,
д-р екон. наук, професор,
професор кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара, Україна

О. В. Левкович

**УПРАВЛІННЯ СТРУКТУРОЮ КАПІТАЛУ
СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦТВА
В СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕАЛІЯХ**

Розглянуто поняття, сутність та основні класифікаційні ознаки капіталу суб'єкта підприємництва в сучасних інформаційних реаліях, визначено, що управління структурою капіталу підприємства, як і весь процес управління, представляє систематизацію принципів і методів розробки і реалізації ефективних управлінських рішень. Досліджено створення ефективного механізму управління капіталом який надає можливість менеджерам в повній мірі реалізувати цілі та завдання, що стоять перед суб'єкта підприємництва, сприяє ефективній реалізації його функцій. Визначено, що капітал є досить багатогранною економіко-практичною категорією. При цьому всі розглянуті характеристики, які з різних сторін відображають особливості функціонування капіталу, тісно взаємопов'язані і потребують комплексного відображення при його аналізі.

Доведено, що однією з найскладніших проблем фінансового менеджменту є оптимізація структури капіталу, процес проведення якої має здійснюватися у такій послідовності: аналіз динаміки складу капіталу та окремих його частин; оцінювання основних факторів, що мають вплив на його структуру; визначення оптимальної структури

капіталу з урахуванням критерію «рентабельність власного капіталу», а кінцевим результатом такої послідовності дій в процесі управління капіталом має стати обґрунтування на плановий період найбільш прийнятної структури капіталу.

Встановлено, що при управлінні формуванням капіталу важливим завданням є забезпечення фінансової стійкості, тому в процесі прийняття довгострокових управлінських рішень центральною ланкою стає фінансове прогнозування. Прогнозування надає можливість розробки альтернативних варіантів фінансової стратегії, що сприяє досягненню компанією стабільного положення на ринку та високого рівня фінансової стійкості.

Ключові слова: капітал, структура капіталу, управління структурою капіталу, фінансова стійкість, суб'єкт підприємництва, оптимізація, прогнозування.

The author considered the concept, essence and main classification features of the capital of the business entity in modern information realities, it was determined that the management of the capital structure of the enterprise, like the entire management process, represents the systematization of the principles and methods of developing and implementing effective management solutions. The creation of an effective capital management mechanism, which enables managers to fully implement the goals and tasks facing the business entity, contributes to the effective implementation of its functions, has been studied. The author determined that capital is a rather multifaceted economic and practical category. At the same time, all the considered characteristics, which from different angles reflect the peculiarities of the functioning of capital, are closely interrelated and require a comprehensive reflection during its analysis.

The author proved that one of the most difficult problems of financial management is the optimization of the capital structure, the process of which should be carried out in the following sequence: analysis of the dynamics of the composition of capital and its individual parts; evaluation of the main factors influencing its structure; determination of the optimal capital structure taking into account the «return on equity» criterion, and the final result of such a sequence of actions in the process of capital management should be the justification for the planning period of the most acceptable capital structure.

It has been studied that in the management of capital formation, an important task is to ensure financial stability, therefore, in the process of making long-term management decisions, financial forecasting becomes the central link. Forecasting provides an opportunity to develop alternative options for a financial strategy, which helps the company achieve a stable position on the market and a high level of financial stability.

Keywords: capital, capital structure, capital structure management, financial stability, business entity, optimization, forecasting.

УДК 338.3:344

В. В. Македон

ОПТИМІЗАЦІЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ З МЕТОЮ ЗРОСТАННЯ ЙОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Було узагальнено практичні підходи до формування систем управління інноваційною діяльністю в межах проектного підходу, що дозволило сформулювати пропозиції щодо вдосконалення систем управління інноваційною діяльністю на основі розробки додаткових

інструментів, що підвищує рівень економічного потенціалу підприємства. Було запропоновано методичний підхід щодо відбору перспективних проєктів для впровадження інноваційної ідеї, яка дозволить диференціювати інноваційні проєкти з максимальним сукупним ефектом зростання економічного потенціалу підприємства. Запропоновано підходи до оптимізації реалізації інноваційних проєктів на підприємствах, на основі яких можна проводити ефективний та економічно обґрунтований розподіл ресурсів серед проєктів у процесі їх реалізації. Запропоновано методику оцінки реалізованості інноваційних проєктів з урахуванням внутрішніх та зовнішніх факторів інноваційної діяльності на основі дослідження складу включених до проєкту робіт та сценаріїв значень показників зовнішнього середовища, що дозволяє проводити ймовірнісну оцінку реалізованості проєкту. Визначено процес формування системи управління інноваційною діяльністю підприємств, на основі інструментів управління інноваційною діяльністю, що підвищують ефективність використання ресурсів, а також реалізацію інноваційних проєктів. Сформована система здійснюватиме управління інноваційною діяльністю з метою зростання економічного потенціалу, на основі заданих критеріїв управління з урахуванням зовнішніх та внутрішніх факторів, що впливають на інноваційну діяльність підприємства.

Ключові слова: економічний потенціал, інноваційний проєкт, інноваційна діяльність, розвиток підприємства, оптимізація управління, синергетичний ефект.

Practical approaches to the formation of innovative activity management systems within the framework of the project approach were summarized, which made it possible to formulate proposals for improving innovative activity management systems based on the development of additional tools that increase the level of the economic potential of the enterprise. A methodical approach to the selection of promising projects for the implementation of an innovative idea was proposed, which will allow differentiating innovative projects with the maximum cumulative effect of increasing the economic potential of the enterprise. Approaches to optimizing the implementation of innovative projects at enterprises are proposed, on the basis of which it is possible to carry out an efficient and economically justified distribution of resources among projects in the process of their implementation. A methodology for assessing the feasibility of innovative projects is proposed, taking into account internal and external factors of innovative activity, based on the study of the composition of the works included in the project and scenarios of the values of the indicators of the external environment, which allows for a probabilistic assessment of the feasibility of the project. The process of forming a system of management of innovative activity of enterprises, based on tools of management of innovative activity, which increase the efficiency of the use of resources, as well as the implementation of innovative projects, is defined. The formed system will manage innovative activities with the aim of increasing economic potential, based on the specified management criteria, taking into account external and internal factors affecting the innovative activities of the enterprise.

Keywords: economic potential, innovative project, innovative activity, enterprise development, management optimization, synergistic effect.

Рецензент:
Вініченко І. І.,
д-р екон. наук, професор,
завідувач кафедри економіки,
Дніпровського державного
аграрно-економічного університету

Т. І. Олійник, Д. О. Коноплянко

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розкрито сутність особливостей формування механізму стратегічного розвитку вітчизняних підприємств. Проаналізовано подальше удосконалення елементів реалізації стратегічного плану розвитку діяльності підприємств України. Досліджено структуру стратегічного розвитку та визначені підходи щодо удосконалення діяльності підприємств в динамічних умовах розвитку економіки в питаннях підвищення конкурентоспроможності продукції, стратегічного та інноваційного розвитку в умовах цифровізації.

Ключові слова: стратегічний розвиток, підприємство, інновації, цифровізація, конкурентоспроможність, інноваційний розвиток.

The authors revealed the essence of the peculiarities of the formation of the mechanism of strategic development of domestic enterprises. The further improvement of elements of the implementation of the strategic plan for the development of the activities of Ukrainian enterprises was analyzed. The structure of strategic development was studied and the approaches to improving the activities of enterprises in the dynamic conditions of economic development in matters of increasing the competitiveness of products, strategic and innovative development in the conditions of digitalization were determined.

Keywords: strategic development, enterprise, innovation, digitalization, competitiveness, innovative development.

Рецензент:
Іванов Р. В.,
д-р екон. наук, професор,
завідувач кафедри економічного
моделювання, обліку та статистики
Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара, Україна

С. О. Острянин

РЕАЛІЗАЦІЯ УЗАГАЛЬНЕНОЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ РЕКЛАМНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Побудовано економіко-математичну модель керування рекламною кампанією з залучення та отримання раніше залучених споживачів, що поділяє весь масив споживачів на шість окремих груп та визначає чотири рекламних каналів котрі спрямовані, відповідно, на лідогенерацію, залучення нових споживачів, стимулювання формування лояльності а також повернення колишніх клієнтів. Запропоновано зручну для подальшої розробки програмного продукту нотацію опису побудованої моделі а також описано очікувані значення коефіцієнтів моделі, що матимуть зміст для сформульованої економічної задачі.

Ключові слова: рекламна кампанія, багатоканальність, узагальнена модель, підприємство.

An economic-mathematical model of managing an advertising campaign for attracting and obtaining previously engaged consumers has been built, which divides the entire mass of consumers into six separate groups and defines four advertising channels aimed, respectively, at lead generation, attracting new consumers, stimulating the formation of loyalty, and returning former customers . A convenient notation for the description of the built model is proposed for the further development of the software product, and the expected values of the coefficients of the model, which will have meaning for the formulated economic problem, are also described.

Keywords: advertising campaign, multichannel, generalized model, enterprise.

Рецензент:
Іванов Р. В.,
д-р екон. наук, професор,
завідувач кафедри економічного
моделювання, обліку та статистики
Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара, Україна

Р. А. Павлов, Т. С. Павлова

ОБРАЗ ПОСТМОДЕРНІСТСЬКОГО СПОЖИВАЧА ПРОДУКТІВ КУЛЬТУРИ

Визначено специфіку постмодерністського споживача продуктів культури у процесі досвіду споживання та можливостей для бізнесу. Встановлено, що постмодерністського споживача доцільно розглядати як вільну особистість із фрагментованою ідентичністю, яка створює цінність та отримує досвід, а також здатна залучати ресурси та навички для конкретних

ситуацій споживання продуктів культури. Обґрунтовано важливість застосування концепції пережитого досвіду, щоб підкреслити ключову роль споживача у спільному із суб'єктом підприємництва формуванні цінності будь-якого досвіду споживання продуктів культури. Обґрунтовано, що досвід споживання має місце не лише до, під час і після споживання продукту культури, але також може розглядатися в контексті великої кількості мікродослідів, що поєднують спільне та/або послідовне використання віртуальних та реальних пристроїв.

Ключові слова: постмодерністський споживач, продукт культур, досвід споживання, модель споживання, маркетинг, суб'єкт підприємництва.

The authors define the specificity of the postmodern consumer of cultural products in the process of consumption experience and business opportunities. It has been established that the postmodern consumer should be considered as a free individual with a fragmented identity, who creates value and receives experience, and is also able to attract resources and skills for specific situations of consumption of cultural products. The importance of applying the concept of lived experience is substantiated in order to emphasize the key role of the consumer in forming the value of any cultural product consumption experience together with the business entity. The experience of consumption is defined not only to take place before, during and after the consumption of a cultural product, but can also be considered in the context of a large number of micro-experiments combining the joint and/or sequential use of virtual and real devices.

Keywords: postmodern consumer, product of cultures, consumption experience, consumption model, marketing, business entity.

УДК 338.48

Рецензент:
Македон В. В.,
д-р екон. наук, професор,
професор кафедри міжнародної
економіки і світових фінансів
Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара, Україна

О. В. Пащенко

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ ПІД ВПЛИВОМ СУЧАСНИХ ЗАГРОЗ

Розкрито особливості функціонування міжнародного туристичного ринку, сформовано класифікацію видів туризму. Встановлено, що Європа займає провідну позицію на світовому ринку туристичних послуг та є однією з найпопулярніших туристичних дестинацій у світі. Проаналізовано динаміку європейського ринку туристичних послуг у період пандемії COVID-19.

Досліджено провідні туристичні країни на європейському ринку. Визначено основні чинники розвитку європейського ринку туристичних послуг. Надано прогнози відновлення європейського ринку туристичних послуг та обґрунтовано шляхи його виходу із кризи.

Ключові слова: міжнародний туризм, туристичний ринок, ЄС, європейський ринок туристичних послуг, міжнародні прибуття, пандемія COVID-19.

The article revealed the peculiarities of functioning of the international tourism market, formed a classification of types of tourism. It has been established that Europe occupies a leading position in the world market of tourist services and is one of the most popular tourist destinations in the world. The dynamics of the European tourist services market during the COVID-19 pandemic were analyzed.

The leading tourist countries on the European market were studied. The main factors of the development of the European market of tourist services were determined. Forecasts of the recovery of the European market of tourist services were provided and the ways of its exit from the crisis were substantiated.

Keywords: international tourism, tourism market, EU, European tourism market, international arrivals, COVID-19 pandemic.

УДК 339.137.2

Рецензент:
Євтух О. Т.,
д-р екон. наук, професор,
професор кафедри права та фінансів
Луцького інституту розвитку людини
Університету «Україна», Україна

У. Я. Петриняк

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ БІЗНЕС-СТРУКТУР В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Досліджено конкурентоспроможність та систему управління бізнес-структур і країни в цілому, що пов'язано з ефективністю виробництва, підвищенням якості, досягненням конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринках, які опинилися у складних умовах. Військове вторгнення країни-агресора руйнує економіку України, створюючи кризу в державі. Для утримання стійких позицій на ринку підприємства ефективно використовують потенціал своїх працівників, фінанси та капітал, аналізуючи середовище, де працює. Визначено також місце та роль бізнес-структур у розвитку підприємств, та їх прагнення зайняти конкурентоспроможну ринкову позицію в конкретній галузі, спрямованої на досягнення стабільного та прибуткового положення, що дозволить підприємству протистояти ризикам, що визначають конкурентну боротьбу. Система управління як важлива умова функціонування та конкурентоспроможності в сучасних ринкових умовах, маючи лідируючі позиції, сприятиме задоволенню інтересів населення України шляхом розвитку бізнес-структур та підтримки його конкурентоспроможності як основи для досягнення ефективного функціонування підприємства в умовах воєнного стану. Запропоновано пріоритетні заходи щодо удосконалення та відновлення підприємств, враховуючи відмінності та креативність властивостей продукту і прямого конкурентного суперництва в умовах глобалізації.

Ключові слова: управління, конкурентоспроможність, глобалізація, бізнес-структури, підприємство, лідируючі позиції, відновлення підприємств.

The article examines the competitiveness and management system of business structures and the country as a whole, which is related to production efficiency, quality improvement

achieving competitiveness in the domestic and foreign markets, which have found themselves in difficult conditions. Military aggression of the Russian Federation is destroying the economy of Ukraine, creating a crisis in the state. To maintain stable positions in the market, enterprises effectively use the potential of their employees, finances and capital, analyzing the environment in which they work. The place and role of business structures in the development of enterprises and their desire to take a competitive market position in a specific industry, aimed at achieving a stable and profitable position that will allow the enterprise to withstand the risks that determine the competitive struggle, are also determined. The management system as an important condition for functioning and competitiveness in modern market conditions, having a leading position, will contribute to the satisfaction of the interests of the population of Ukraine through the development of business structures and support of its competitiveness as a basis for achieving effective functioning of the enterprise in conditions of martial law. Priority measures for the improvement and restoration of enterprises are proposed, taking into account the differences and creativity of product properties and direct competitive rivalry in the conditions of globalization.

Keywords: management, competitiveness, globalization, business structures, enterprise leading positions, restoration of enterprises.

УДК 338.24.01

І. Є. Семенча

МЕТОДИКА ДІАГНОСТИКИ ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ БІЗНЕСУ З УРАХУВАННЯМ ЗАКОНУ РОЗВИТКУ СИСТЕМ

Розроблено методику діагностики стану бізнесу, що спирається на закономірності та особливості реалізації закону розвитку систем. Спираючись на основи теорії систем, принцип комплексності та закон єдності аналізу та синтезу, проаналізовано підходи до поняття «розвиток», узагальнено класифікацію видів розвитку за різними ознаками. Визначено, що поняття розвитку є інтегральним та повинно обов'язково враховуватись як системоутворююче при здійсненні економічної діагностики підприємств. В ході дослідження розширено та систематизовано характеристику, особливості та зміст реалізації складових змін в діяльності бізнесу для ефективного проведення аналізу змін. Уточнено явища функціонування та перетворення в діяльності бізнесу, визначено їх місце на кривій розвитку, розглянуто особливості періодів перетворень і функціонування, управління підприємством з врахуванням цих особливостей. Дана характеристика законів, які характеризують бізнес як систему, що здатна до самоорганізації, а також характеристика бізнес-потоків та особливостей їх врахування при проведенні бізнес-діагностики. Запропоновано алгоритм обрання методів при проведенні бізнес-діагностики та визначено методичне ядро економічної діагностики стану бізнесу. Завдяки обраному підходу підприємець зможе чітко визначити зону економічної діагностики, зрозуміти її особливості з врахуванням унікальності власного бізнесу та ситуації, що склалась навколо нього, і при здійсненні діагностики враховувати тенденції, закономірності, показники, притаманні певній стадії розвитку, на якій знаходиться підприємство.

Ключові слова: зона економічної діагностики, етап розвитку, підприємництво, методичне ядро, прийняття рішень, процес оцінювання.

The author has developed a methodology for diagnosing the state of business, which is based on the regularities and peculiarities of the implementation of the law of systems development. Based on the foundations of the theory of systems, the principle of complexity and

the law of unity of analysis and synthesis, approaches to the concept of «development» are analyzed, the classification of types of development according to various characteristics is generalized. It is determined that the concept of development is integral and must be taken into account as a system-forming in the implementation of economic diagnostics of enterprises. The study expanded and systematized the characteristics, features and content of the implementation of the constituent changes in the business for effective analysis of changes. The phenomena of functioning and transformation in business activity have been specified, their place on the curve of development has been determined, the features of periods of transformation and functioning, management of the enterprise with account of these features have been considered. This characteristic of the laws that characterize business as a system capable of self-organization, as well as the characteristics of business flows and the features of their consideration in the conduct of business diagnostics. An algorithm for selecting methods in conducting business diagnostics has been proposed and the methodological core of economic diagnostics of the state of business has been determined. Thanks, to the chosen approach, the entrepreneur will be able to clearly define the zone of economic diagnostics, understand its features, taking into account the uniqueness of his own business and the situation that has developed around it. When conducting diagnostics, it will be possible to effectively take into account trends, regularities, indicators inherent in a certain stage of development at which the enterprise is located.

Keywords: zone of economic diagnosis, stage of development, entrepreneurship, methodical core, decision-making, evaluation process.

УДК 330.34

Л. П. Ульянова, А. І. Щетинін, Ю. М. Чайка

**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ
ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ
У КОНТЕКСТІ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ**

Досліджено сутність, функції та стан сучасних промислових підприємств у тісному зв'язку з цільовою направленістю концепцій сталого економічного розвитку. Визначено найбільш важливі фактори впливу на діяльність виробничих ланок у національному господарстві. Проаналізовано державні регулятивні дії у всіх сферах соціально-економічних і фінансових відносин та оцінена ступінь розповсюдження інвестиційно-інноваційних процесів промисловості. Обґрунтовано підходи до вдосконалення організації функціонування промислових підприємств в українській економіці як за сучасних умов, так і в перспективі.

Ключові слова: промислові підприємства, банківська система, податки, монетарна та бюджетно-податкова політики держави, чинники протидії сталому економічному розвитку економіки.

The essence, functions and state of modern industrial enterprises are studied in close connection with the target orientation of the concepts of sustainable economic development. The most important factors influencing the activity of production links in the national economy are determined. State regulatory actions in all spheres of socio-economic and financial relations were analyzed and the degree of diffusion of investment and innovation processes of industry was assessed. Approaches to improving the organization of the functioning of industrial enterprises in the Ukrainian economy both under current conditions and in the future are substantiated.

Keywords: industrial enterprises, banking system, taxes, monetary and budgetary and tax policies of the state, factors of resistance to sustainable economic development of the economy.

Рецензент:
Яровенко Т. С.,
д-р екон. наук, доцент,
в.о. завідувача кафедри економіки
та управління національним господарством
Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара, Україна

В. С. Яковенко

НОВІТНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ БІЗНЕСУ В ЦИРКУЛЯРНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Розглянуто формування принципів циркулярної економіки, складові індикатору «екологічний відбиток». Визначено та систематизовано принципи циркулярної економіки, які можливо застосувати на макро-, мезо- і мікрорівнях розвитку економік. Систематизовано моделі спільного використання, обслуговування, переробки, утилізації, управління життєвим циклом продукції. Для імплементації досвіду у бізнес-моделі сучасних українських підприємств досліджено проблематику розвитку циркулярної економіки американського, європейського та азійського економічного простору. Досліджені сучасні реалії, перспективи та можливості сучасних бізнес структур у впровадженні принципів циркулярної економіки в Україні, а також можливості підтримки та партнерства з європейською бізнесовою та науковою спільнотою. Запропоновані новітні напрямки організації бізнес-моделей компаній на принципах циркулярної економіки.

Ключові слова: циркулярна економіка, екологічний відбиток, організаційні форми бізнесу, бізнес-модель, розвиток, взаємодія.

The formation of the principles of the circular economy, the components of the indicator «ecological imprint» is considered. The principles of the circular economy that can be applied to macro, meso- and micro levels of economic development are defined and systematized. Models of sharing, maintenance, processing, disposal, life cycle management are systematized. To implement the experience in the business model of modern Ukrainian enterprises, the problem of development of circular economy of the American, European and Asian economic space is investigated. The modern realities, prospects and opportunities of modern business structures in the implementation of the principles of circular economy in Ukraine, as well as the possibilities of support and partnership with the European business and scientific community are investigated. The latest areas of business organization of companies on the principles of circular economy are proposed.

Keywords: circular economy, ecological footprint, organizational forms of business, business model, development, interaction.